

ÁFORM UM LAGASETNINGU

– sbr. samþykkt ríkisstjórnarinnar frá 24. febrúar 2023, 1.–4. gr.

Málsheiti og nr.	ATRN25110103 - Frumvarp til laga um breytingu á lögum um Matvælastofnun, Fiskistofu o.fl. (sameining stofnana).
Ráðuneyti /verkefnisstjóri	Atvinnuvegaráðuneytið
Innleiðing EES-gerðar?	☐ Já ☒ Nei
Dags.	17. nóvember 2025

A. Úrlausnarefni

1. Forsaga máls og tilefni.

Atvinnuvegaráðherra hefur látið vinna fýsileikagreiningu á mögulegri sameiningu Matvælastofnunar, Fiskistofu og Verðlagsstofu skiptaverðs. Stofnanirnar sinna opinberu eftirliti, þar sem Matvælastofnun annast eftirlit á sviði landbúnaðar, dýravelferðar og matvælaframleiðslu og Fiskistofa annast eftirlit varðandi afla og löndun auk afmarkaðs hlutverks við stjórn fiskveiða. Við gerð fýsileikakönnunar var einnig litið til hlutverks Verðlagsstofu skiptaverðs og heilbrigðiseftirlits sveitarfélaga. Talið er að fjölmörg tækifæri séu til samþættingar og samstarfs í verkefnum þessara stofnana. Mikil líkindi eru í mörgum viðfangsefnum og starfsstöðvar reknar á svipuðum stöðum á landinu.

2. Hvert er úrlausnarefnið?

Tækifæri eru talin felast í sameiningu stofnana, þar sem sameining skapi forsendur fyrir samræmdri stefnumótun og framkvæmd í málefnum sem snerta matvælaframleiðslu og fiskveiðar. Tækifæri felist jafnframt í samræmingu verklags og ferla í leyfisveitingum og eftirliti, sem er til þess fallið að bæta þjónustu, draga úr skrifræði og bæta þjónustu við atvinnulífið. Með sameiningu þessara stofnana er horft til þess að til verði ný öflug eftirlitsstofnun á sviði matvælaframleiðslu og fiskveiða þar sem öflugar starfsstöðvar verði staðsettar um allt land.

3. Að hvaða marki duga gildandi lög og reglur ekki til?

Kveðið er á um skipan stofnananna í lögum og því nauðsynlegt að gera lagabreytingar.

B. Markmið

1. Stefna hins opinbera á viðkomandi málefnasviði/málaflokki.

Áformin eru í samræmi við áherslur sem birtast í stjórnarsáttmála um einföldun stjórnsýslu, hagræðingu í ríkisrekstri og aukna skilvirkni í samskiptum fyrirtækja og hins opinbera.

2. Markmið sem að er stefnt með lagasetningu í ljósi úrlausnarefnis og stefnu stjórnvalda.

Markmið sameiningarinnar er að auka skilvirkni og gagnsæi í þjónustu við atvinnulífið og aðra hagaðila og að reknar verði öflugar og hagkvæmar starfsstöðvar um land allt.

C. Leiðir

1. Ekkert aðhafst - hvaða afleiðingar hefði það?

Óbreytt ástand, ekki stuðlað að þeim áherslum sem birtast í stjórnarsáttmála um einföldun stjórnsýslu, hagræðingu í ríkisrekstri og aukna skilvirkni í samskiptum fyrirtækja og hins opinbera.

2. Önnur úrræði en lagasetning sem metin hafa verið.

Engin önnur úrræði tiltæk.

3. Mögulegar leiðir við lagasetningu. Núgildandi lagabálkar sameinaðir í einn lagabálg sem kveður á um sameinaða stofnun auk annarra afleiddra lagabreytinga.
D. Hvaða leið er áformuð og hvers vegna?
1. Stutt lýsing á þeirri leið sem áformuð er og rökstuðningur fyrir henni. Atvinnuvegaráðherra áformar að leggja fram frumvarp þar sem lagt er til að Matvælastofnun, Fiskistofa og Verðlagsstofa skiptaverðs verði sameinaðar í eina stofnun, ásamt eftirlitsþáttum sem nú er sinnt af heilbrigðiseftirliti sveitarfélaga. Með frumvarpinu verði komið á fót nýrri stofnun með öflugar starfsstöðvar um land allt. Markmið breytinganna er að auka skilvirkni og gagnsæi í þjónustu við atvinnulífið og aðra hagaðila og að reknar verði öflugar og hagkvæmar starfsstöðvar um land allt. 2. Helstu fyrirhuguðu breytingar á gildandi lögum og reglum, hvort heldur bætt er við eða fellt brott. Lög um Matvælastofnun, Fiskistofu og Verðlagsstofu skiptaverðs verða sameinuð í einn lagabálg auk þess sem gerðar verða breytingar á öðrum lögum eftir þörfum.
E. Samræmi við stjórnarskrá og þjóðarétt – aðrar grundvallarspurningar
1. Koma áformin inn á svið stjórnarskrár og þjóðréttarskuldbindinga? Nei. 2. Varða áformin ákvæði EES-samningsins um ríkisaðstoð, tæknilegar reglur um vöru og fjarþjónustu eða frelsi til að veita þjónustu? Á ekki við. 3. Er önnur grundvallarlöggjöf sem taka þarf tillit til? Á ekki við.
F. Samráð
1. Hverjir eru helstu hagsmunaaðilar? Matvælastofnun, Fiskistofa, Verðlagsstofa skiptaverðs, starfsmenn þeirra stofnana, eftirlitsþegar þeirra og heilbrigðiseftirlit sveitarfélaga. 2. Er skörun við stjórnarmálefni annarra ráðuneyta? Á ekki við. 3. Samráð sem þegar hefur farið fram. Málið hefur verið til umræðu í nokkurn tíma og þá hefur verið unnin fýsileikagreining á sameiningu stofnananna. 4. Fyrirhugað samráð. Hvort tveggja frumvarp og áformaskjal mun verða kynnt í samráðsgátt stjórnvalda ásamt því að verða kynnt hagsmunaaðilum sérstaklega.
G. Mat á áhrifum þeirrar leiðar sem áformuð er
1. Niðurstaða frummats á áhrifum, sbr. fylgiskjal. Enn er unnið að greiningu á kostnaði en ekki er gert ráð fyrir að lögfesting fyrirhugaðs frumvarps muni hafa áhrif á útgjöld eða afkomu ríkissjóðs.
H. Næstu skref, innleiðing
1. Hefur verið gerð verkefnisáætlun fyrir frumvarpssmiðina? Já.

2. Hvernig verður staðið að innleiðingu löggjafar? Hvað má gera ráð fyrir að þeir sem verða fyrir áhrifum, opinberar stofnanir/hagsmunaaðilar/almennigur, þurfi langan tíma til undirbúnings/aðlögunar? Ráðgert er að hæfilegur tími verði veittur til að undirbúa sameiningu stofnananna. Áætlað er að frumvarp verði lagt fram á Alþingi í febrúar 2026. Verði frumvarpið samþykkt er gert ráð fyrir að ný stofnun taki til starfa þann 1. janúar 2027. 3. Hvaða forsendur þurfa að vera fyrir hendi til að lagasetning beri árangur? Góður undirbúningur. Mikilvægt er einnig að vekja áhuga starfsfólks á framtíðarsýninni og þeim markmiðum sem stefnt er að með sameiningunni. 4. Mælikvarðar á árangur og útkomu. Helstu mælikvarðar tengjast samræmingu verklags og ferla í leyfisveitingum og eftirliti, gert er ráð fyrir að bæta þjónustu, draga úr skrifræði og bæta þjónustu við atvinnulífið. Fylgst verður með því hvernig ný stofnun fer af stað og sameiningin árangursmetin eftir hæfilegan tíma. 5. Hefur verið hugað að því að afla gagna til að meta árangur þegar þar að kemur? Já, gögnum verður safnað reglulega sem ættu að sýna fram á árangur sameiningarinnar	I. Annað
	J. Fylgiskjöl
1. Mat á áhrifum lagasetningar – Frummat, sbr. eyðublað. 2. Önnur fylgiskjöl eftir atvikum.	